

Türkiye NABUCCO'da gücünü kullanamadı

Su TUNCER

Nabucco Projesi'nin geliştirilmesindeki nedenin AB'nin mevcut enerji tüketimi ve bu konudaki dışa bağımlığı olduğunu söylemek mümkündür. AB, dünyanın en büyük enerji ithalatçısı ve ikinci büyük enerji tüketicisi durumundadır. Doğalgaz konusunda da büyük oranla Rusya, Norveç ve Cezayir'e bağımlıdır AB. Birliğin 2000 yılından bugüne doğalgaz üretimi sürekli düşmekte ve ihtiyacı karşılamaktan uzaktır. 2006 yılında Rusya ile yaşananlar ise, sorunların habercisi olmuş, gelecekte AB için olası bir enerji dar boğazından çıkış yolları konusunda arz güvenliğini sağlama umutları önemli ölçüde Nabucco'ya bağlanmıştır. Proje kapsamında Temmuz 2009'da, taraflar arasında Anlaşma Ankara'da imzalanmıştır.

Nabucco ile Orta Asya ve Orta Doğu'dan geçecek boru hatlarının Türkiye üzerinden Avrupa'ya ulaşması planlanmaktadır. Toplam uzunluğu 3.300 kilometre olan hattın maksimum taşıma kapasitesi 31 milyar metreküp. Kaynak ülke olarak öncelikle Azerbaycan, Türkmenistan, Kazakistan belirlenmiş, Mısır, Suriye, Gürcistan, Irak hatta İran ve Rusya'nın

da listeye ekleneceği söylenmektedir.

Nabucco'ya ilişkin bu noktaya kadar anlatılanlar daha çok projenin sorunsuz şekilde bitmesi umut edilen halini yansıtmaktadır. Ancak proje siyasi ve jeopolitik olarak çelişkilerini, engellerini ve çözüm yollarını içerisinde barındıran bir yapıya sahip. Proje'nin inandırıcılığının önünde ki en büyük engel kaynak ülkelerin hiçbirleriyle kesin anlaşmaya varılmamış olmasıdır.

Azerbaycan, Türkmenistan ve ABD'nin desteklediği Kuzey Irak, Nabucco'ya gaz vermek

konusuna olumlu yaklaşmaktadır. Ancak Azerbaycan'ın boru hattının yarısını dolduramayacak yıllık ortalama 14,7 milyar metreküp, Türkmenistan'ın 80 milyar metreküplük üretimi var. Türkmenistan'ın Rusya, Çin'le olan anlaşmaları ve iç tüketimleri da unutulmamalı. Kuzey Irakta ise, enerji gelir paylaşımı konusunda Bağdat'la çatışma yaşıyor. Böylece projenin karşısına siyasi engeller de çıkıyor.

İran ve Rusya'ya gelince: Tahran'ın projeye girmesi ABD ile bozuk ilişkileri nedeniyle zor görünüyor. Moskova ise kendi tekeline alternatif olacağı düşüncesiyle projeye soğuk bakıyor. Rusya'nın pazardaki gücünü korumak adına Nabucco'ya karşı geliştirdiği Güney Akım Projesi'nde, Nabucco'nun aksine birçok anlaşma yapıldı.

Nabucco'da Türkiye

Nabucco projesinin yüzde 60'ının geçtiği ve 4,8 milyar Euro ile yatırımdaki büyük pay sahibi Türkiye'nin jeostratejik ve jeopolitik konumu ve bunu yönetmede ki tutumu son derece önemlidir.

Türkiye'nin bölge ülkeleri ile olan yakın ilişkileri ve yaptığı enerji anlaşmaları Nabucco boru hatlarının efektif çalışabilmesi adına gerekli. Diğer yandan proje Türkiye'nin Avrupa doğalgazının ana hatlarından biri olma hedefinin önünü açıyor. Ancak doğalgazın yüzde 15'ini netback ile daha ucuz alma istemini Konsorsiyum ve AB'ye kabul ettiremeyen Türkiye, proje bitiminde kazancını yalnızca vergi yoluyla edinebilecek. Bu rakam yıllık 400-450 milyon Euro düzeyindedir. Sonuç olarak Türkiye'ye önemli ve güvenilir bir geçiş ülkesi olmaktan öte pek bir şey kalıyor.

AB'nin en büyük zaaflarından biri enerji iken Türkiye elindeki transfer gücünü enerji faslı konusunda doğru kullandığını söyleyemeyiz. AB'den Türkiye'ye enerji faslının açılmasına ilişkin sözden öteye gitmeyen tek bir sinyal gelmezken, dahası 2010 Türkiye İlerleme Raporunda Güney Kıbrıs Rum yönetimi ile çözüm sürecinde Türk tarafına daha fazla aktif destek çağrısı yapılarak açılmayan başlıkların tüm sorumluluğu Türkiye'ye yüklenmiştir.

Dünyanın en büyük doğalgaz pazarı ile dünyanın en büyük doğalgaz üreticilerinin tam ortasında bulunan Türkiye'nin gücü, bu pazarlık sürecinde akıllarda değil sadece haritalarda kalmıştır. Ne diyelim o zaman, coğrafi konumumuz sağ olsun...

